

VYBRANÉ ČASTI NOVELY ZÁKONA O OBECNOM ZRIADENÍ

Vzhľadom na dôležitosť zmien, ktoré priniesla tohtoročná novelizácia zákona o obecnom zriadení pre obce a mestá, sme si dovolili ako tému druhého čísla newslettera vybrať prehľad vykonaných zmien v tomto „základnom“ zákone obcí (s výnimkou odmeňovania, ktoré bolo predmetom prvého čísla).

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu
v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa.

Novela zákona sa týka najmä nasledujúcich oblastí:

a) právny režim pričlenenia obce k inej (susediacej) obci, ak v dvoch po sebe nasledujúcich voľbách do orgánov samosprávy obcí nemá obec zvolené svoje ústavné orgány – starostu obce ani obecné zastupiteľstvo, v dôsledku čoho nemôže plniť zákonom ustanovené úlohy, ako aj postup pri poskytovaní jednorazového finančného príspevku zo štátneho rozpočtu do susediacej obce na podporu plynulého výkonu jej samosprávy po vykonanom pričlenení obce, ktorá nemá orgány obce,

b) vymedzenie definície verejného priestranstva, keďže na tento právny inštitút nadväzujú viaceré úpravy v zákone o obecnom zriadení a v osobitných predpisoch,

c) precizovanie problematiky vzťahu obce a štátu, ak obec dlhodobo nevykonáva štátnu správu, ktorá jej bola zverená zákonom,

d) úpravu poskytovania odmien poslancom obecného zastupiteľstva, ako aj členom komisií obecného zastupiteľstva a členom výborov mestských častí, ktorí nie sú poslancami, a to ustanovením finančného limitu v príslušnom kalendárnom roku (rozoberané v prvom čísle newslettera),

e) viaceré nové riešenia i spresnenia ustanovení zákona o obecnom zriadení so zreteľom na ďalšie skvalitnenie a uľahčenie činnosti obcí a miest ako základu územnej samosprávy.

POJEM VEREJNÉ PRIESTRANSTVO

Novelou zákona o obecnom zriadení **bola do zákona doplnená definícia pojmu „verejné priestranstvo“.**

Tento pojem zákonodarca síce používal aj pred prijatím tejto novely, avšak v praxi chýbajúca zákonná definícia tohto pojmu spôsobovala problémy.

Pojem verejné priestranstvo bol pôvodne definovaný len v zákone č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, a to na účely výberu dane za užívanie verejného priestranstva.

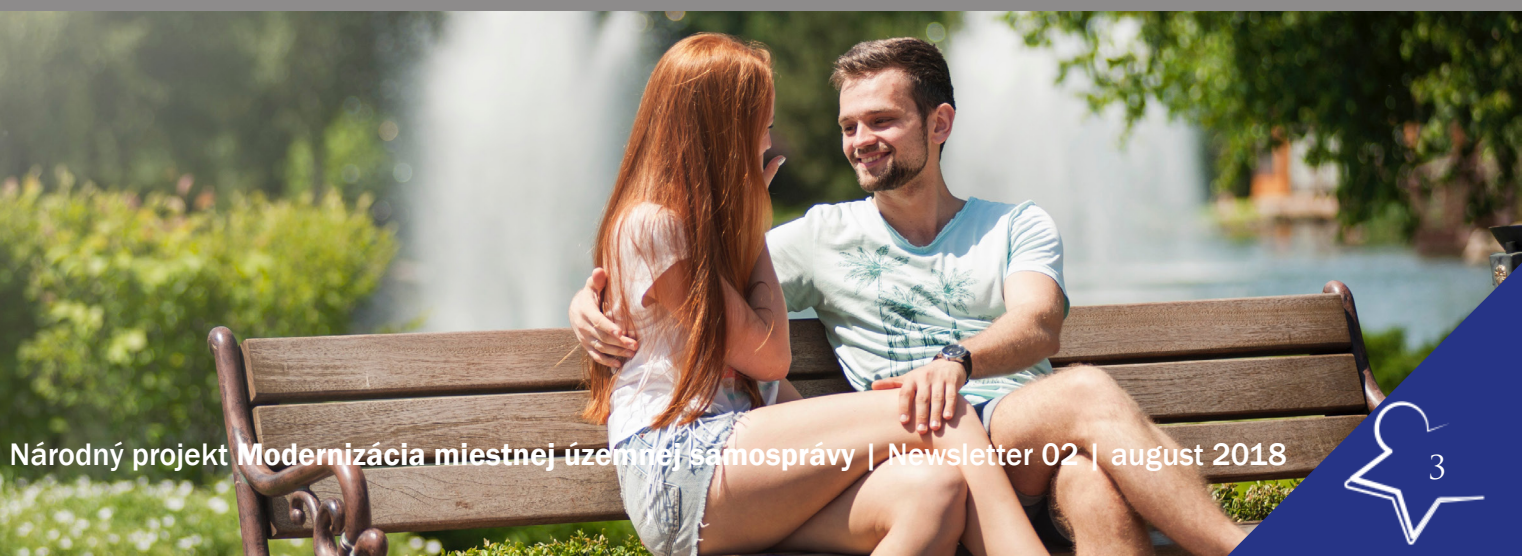
Podľa § 30 ods. 2 zákona č. 582/2004 Z.z. sa verej-

ným priestranstvom rozumejú verejnosti prístupné pozemky vo vlastníctve obce.

Obce sa absenciu vymedzenia pojmu verejné priestranstvo snažili nahradiť jeho definovaním vo všeobecne záväzných nariadeniach, avšak pokiaľ bolo takto určené verejné priestranstvo aj na nehnuteľnostiach, ktoré neboli vo vlastníctve alebo správe obce, boli tieto ustanovenia všeobecne záväzných nariadení napádané protestom prokurátora, napr. protest Okresnej prokuratúry v Malackách č. PD 115/13/1106 cit.:

„Obec je vo VZN oprávnená tento pojem definovať, avšak táto definícia musí vychádzať zo zákonného základu. Tento pojem definuje napr. ustanovenie § 30 ods. 2 zákona č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, podľa ktorého verejným priestranstvom na účely tohto zákona sú verejnosti prístupné pozemky vo vlastníctve obce. Verejným priestranstvom na účely tohto zákona nie sú pozemky, ktoré obec prenajala podľa osobitného zákona.

Hoci ide o zákonnú definíciu na účely tohto zákona, je potrebné z nej vychádzať a vychádzať aj z ďalších zákonných ustanovení, ako napr. § 2b ods. 1 – 5; § 4 ods. 3 písm. f; § 8 ods. 5 zákona o obecnom zriadení, ďalej napr. § 47 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch. Vychádzajúc z týchto zákonných ustanovení nemôže byť definícia verejného priestranstva správna vo vzťahu k parkom, parkoviskám, detským ihriskám, okoliu bytových domov, predajniam a prevádzkam poskytujúcim služby, ak ide o súkromné priestory. Za verejné priestranstvo nemožno považovať ani cintorín, školu, školské zariadenia a pod. ak ide o pozemky (priestory), ktoré nie sú vo vlastníctve (správe) obce. Za verejné priestranstvo nemožno považovať ani areál školy (školský dvor) ak nespĺňa podmienku všeobecnej verejnej prístupnosti. Za verejné priestranstvo na účely tohto VZN možno považovať len verejnosti prístupné priestory (pozemky) vo vlastníctve alebo v správe obce ak spĺňajú podmienku všeobecnej verejnej prístupnosti a ktoré obec neprenajala podľa osobitného zákona.“

Aj s ohľadom na historický vývoj najmä v súvislosti s budovaním komunikácií, námestí a pod. a vysporiadaním vlastníckych práv k pozemkom pod týmito nehnuteľnosťami obcami po prechode vlastníctva týchto priestranstiev do vlastníctva obcí, bolo problematické realizovať výkon samosprávy a regulovať prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení oblasti života obyvateľov, na ktoré je obec splnomocnená zákonom, napr. zákonom č. 219/1996 Zb. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb v znení neskorších predpisov, kedy pri preukazovaní spáchania priestupku zákazu požívania alkoholických nápojov na verejných priestranstvách muselo byť v konaní spoľahlivo preukázané, že k spáchaniu priestupku došlo požitím alkoholu na verejnom priestranstve, a to výlučne na nehnuteľnosti vo vlastníctve alebo správe obce, čo bolo v praxi ťažko nerealizovateľné. Preto obce často nedokázali účinne regulovať vzťahy v obciach.

Vymedzením pojmu verejného priestranstva priamo v zákone o obecnom zriadení - §2b ods. 1 zákona o obecnom zriadení, cit.:

„Verejné priestranstvo je ulica, námestie, park, trhovisko a iný priestor prístupný verejnosti bez obmedzenia, ktorý bez ohľadu na vlastnícke vzťahy slúži na všeobecné užívanie, ak osobitný zákon neustanovuje inak.“

tak dochádza k zjednoteniu výkladu pojmu verejného priestranstva a zrejmému určeniu, že verejným priestranstvom môžu byť aj nehnuteľnosti prístupné verejnosti bez obmedzenia, ktoré nie sú vo výlučnom vlastníctve alebo správe obce. Týmto spôsobom tak môžu obce v prípade zákonného splnomocnenia na prijatie VZN účinnejšie regulovať vzťahy na verejných priestranstvách, napr. zákon č. 282/2002 Z.z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov v znení neskorších predpisov (postihovanie za znečistenie verejného priestranstva psom), zároveň sa uľahčí mestskej polícii objasňovanie a preukazovanie spáchania priestupkov v súvislosti s obmedzeniami platiacimi na verejnom priestranstve, kedy nebude nutné preukazovanie, že k spáchaniu priestupku došlo na verejnom priestranstve - na pozemku vo vlastníctve obce.

Na druhej strane dávame do pozornosti aj skutočnosť, že vlastníci nehnuteľností – pozemkov, ktoré sú užívané ako verejné priestranstvo majú nárok na primeranú náhradu za obmedzenie vo výkone ich vlastníckych práv k týmto nehnuteľnostiam spôsobeným ich verejným užívaním. Obce túto situáciu môžu riešiť buď kúpou tejto nehnuteľnosti alebo uzatvorením nájomnej zmluvy. Upozorňujeme, že aj

v prípade nečinnosti obce, t.j. ak obec neuzatvorí kúpnu alebo nájomnú zmluvu s vlastníkom pozemkov, na ktorých sa nachádza verejné priestranstvo, je vlastník dotknutých pozemkov oprávnený domáhať sa vydania bezdôvodného obohatenia spočívajúceho v obmedzení jeho vlastníckeho práva povinnosťou strpieť verejné užívanie pozemku, napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR 4 Cdo 52/2009, cit.:

„Preto ak nie je v občianskoprávnej rovine (napr. zmluvou) upravené všeobecné užívanie verejného priestranstva, zahrňujúce aj len sčasti pozemky vlastnícky patriace tretej osobe, má to za následok vznik bezdôvodného obohatenia na strane obce plnením bez právneho dôvodu (§ 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka) , pretože aj keď existuje právny dôvod užívania verejného priestranstva, nejde o titul, podľa ktorého by obci vzniklo oprávnenie, aby také plnenie zo strany tretej osoby (strpenie užívania jej majetku) bolo poskytované bezplatne. Pripustením opačnej možnosti by došlo k porušeniu základného princípu občianskoprávných vzťahov, spočívajúceho v rovnosti ich účastníkov (§ 2 ods. 2 Občianskeho zákonníka) je preto správny záver odvolacieho súdu o tom, že užívaním pozemku, vlastnícky patriaceho navrhovateľke, ktorý je verejným priestranstvom, neobmedzeným okruhom užívateľov, najmä obyvateľmi obce, je užívaním odporcu (pozn. obce).“.

Tento rozsudok však nie je možné bez rozdielu aplikovať na akékoľvek užívanie nehnuteľnosti verejnou. Na to, aby vlastníkovi pozemku vznikol nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľnosti obyvateľmi obce, by sa podľa nášho názoru malo prihliadať aj na skutočnosť, či má obec na takomto verejnom užívaní záujem. V praxi totiž môžu nastať prípady, kedy sú nehnuteľnosti vo vlastníctve súkromných osôb, najmä plochy zelene, užívané verejnou len z toho dôvodu, že vlastník si tento pozemok neoplotí, prípade nevykoná iné úkony smerujúce k odstráneniu zásahov do jeho vlastníckeho práva užívaním pozemku verejnou a obec sama o sebe ani nemá záujem na verejnom užívaní. V takýchto prípadoch nie je spravodlivé od obce požadovať vydanie bezdôvodného obohatenia, nakoľko zásahy do vlastníckych práv majiteľa nehnuteľnosti boli spôsobené aj nečinnosťou majiteľa

pozemku. Považovali sme však za vhodné poukázať aj na vyššie uvedený rozsudok. Právo na vydanie bezdôvodného obohatenia sa dá uplatniť aj spätne - § 107 Občianskeho zákonníka: „Právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.“

Zároveň upozorňujeme, že pojem verejné priestranstvo sa definuje všeobecne na účel celého právneho poriadku, avšak zohľadňuje sa, že osobitný zákon môže na svoj konkrétny účel definovať verejné priestranstvo odchylným spôsobom. Touto definíciou tak napríklad nie sú dotknuté ustanovenia zákona č. 582/2004 Z.z., t.j. daň za záber verejného priestranstva je obec oprávnená vyberať len za záber verejného priestranstva na pozemkoch vo vlastníctve obce.

ZMENY PRI ROKOVANÍ ZASTUPITEĽSTVA A HLASOVANIA NA ZASTUPITEĽSTVE

Novela zákona o obecnom zriadení sa dotkla aj činnosti obecných zastupiteľstiev. Prvá zmena sa týka **schvaľovania programu rokovania obecného zastupiteľstva**. Podľa doteraz platnej právnej úpravy sa o programe rokovania a jeho zmenách hlasovalo na začiatku zasadnutia obecného zastupiteľstva, pričom na schválenie programu ako aj jeho zmien postačoval súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov.

V praxi zvyčajne po prednesení návrhu programu rokovania a pozmeňovacích návrhov k programu rokovania sa hlasovalo najskôr o pozmeňovacích návrhoch programu a následne o programe ako o celku v znení už schválených pozmeňovacích návrhov.

Podľa právnej úpravy platnej a účinnej od 1.4. 2018 starosta, resp. poslanec, ktorý vedie zasadnutie obecného zastupiteľstva, dá najskôr hlasovať o návrhu programu, ktorý bol v súlade s ustanovením § 12 ods. 4 zákona o obecnom zriadení zverejnený najmenej tri dni pred zasadnutím obecného zastupiteľstva na úradnej tabuli obce a na webovom sídle obce. O tomto návrhu programu hlasuje obecné zastupiteľstvo nadpolovičnou väčšinou prítomných

poslancov. **Až po tom, ako je schválený program rokovania, môžu byť predložené návrhy na zmenu programu** (t.j. napr. na vypustenie niektorého z bodov programu, na doplnenie bodov programu, zmena poradia bodov programu a pod.). O takýchto zmenách – každej navrhnutej zmene samostatne, rozhoduje obecné zastupiteľstvo nadpolovičnou väčšinou všetkých poslancov (t.j. nie nadpolovičnou väčšinou prítomných poslancov ako tomu bolo doteraz).

Pokiaľ by nastala situácia, kedy by bolo nutné z programu rokovania, ktorého návrh bol zverejnený, vypustiť niektorý z bodov programu, ale za túto zmenu programu by nehlasovala nadpolovičná väčšina všetkých poslancov, tento bod nie je možné z programu vypustiť, musí byť prerokovaný, a zastupiteľstvo tento návrh napr. neschváli alebo k nemu môže obecné zastupiteľstvo prijať uznesenie, ktorým napr. vráti materiál na prepracovanie a na opakované predloženie na schválenie na nasledujúcom zasadnutí obecného zastupiteľstva.

Ako vyplýva zo znenia § 12 ods. 5 cit.: „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje návrh programu zasadnutia na začiatku zasadnutia.“

Z dikcie tohto ustanovenia vyplýva, že tak o zverejnenom návrhu programu, ako aj o jeho zmenách sa hlasuje na začiatku zasadnutia a počas zasadnutia zastupiteľstvo prerokováva takto schválené body programu bez možnosti hlasovania o zmenách a doplnkoch programu po jeho schválení, t.j. počas zasadnutia.

Zároveň je častou praxou (podľa nás chybnou), že v

rámci bodu programu zasadnutia zvyčajne označovaného ako bod „Rôzne“ poslanci predkladajú materiály a návrhy na uznesenia, ktoré im neboli schválené ako samostatné body programu. Takýmto postupom dochádza k obchádzaniu pravidiel schvaľovania programu zasadnutia upravených v zákone o obecnom zriadení. V tejto súvislosti sa nám preto javí ako vhodné, priamo v rokovacom poriadku zastupiteľstva prijať úpravu o bode Rôzne, aby bolo zrejmé vopred, jasným a určitým spôsobom pre všetkých poslancov ako aj predsedajúceho, čo v rámci tohto bodu je prípustné prerokovať – napr. v tom duchu, že: „Bod „Rôzne“ je bodom, ktorý je diskusiou k tomu, čo nebolo prerokovávané v jednotlivých bodoch programu. V rámci tohto bodu môže zastupiteľstvo prijímať len uznesenia, ktorými berie určité skutočnosti na vedomie. Nie je prípustné prijímať iné uznesenia.“

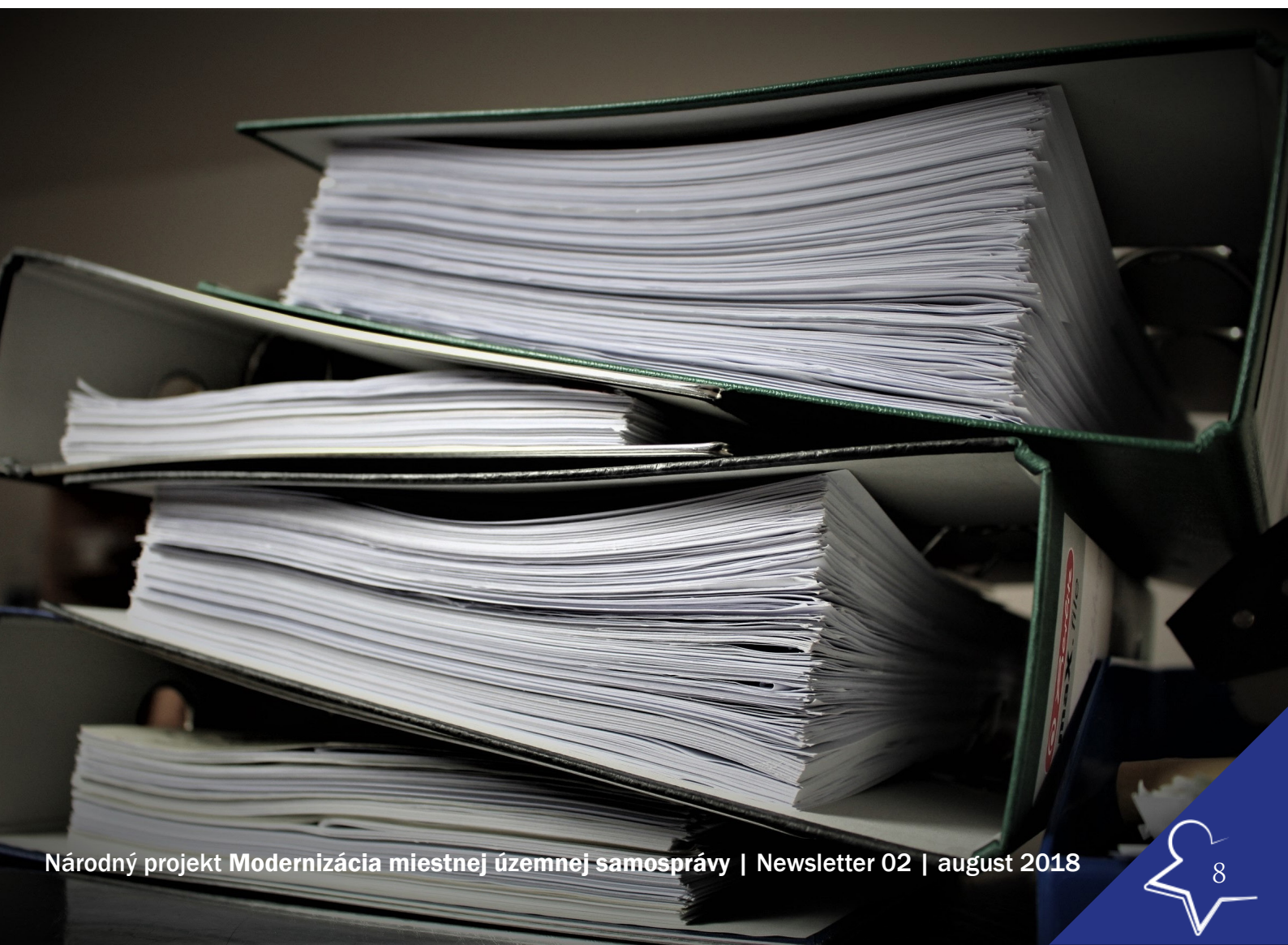
V § 12 ods. 7 zákona bolo novelou doplnené ustanovenie o prípadoch, kedy sa na prijatie uznesenia obecného zastupiteľstva vyžaduje kvalifikovaná väčšina, t.j. nie len nadpolovičná väčšina prítomných poslancov.

Prehľad hlasovaní obecného zastupiteľstva podľa § 12 ods. 7 zákona o obecnom zriadení, pri ktorých nie je na prijatie uznesenia postačujúci súhlas nadpolovičnej väčšiny prítomných poslancov:

<i>Ustanovenie zákona č. 369/1990 Zb.</i>	<i>Predmet hlasovania</i>	<i>Potrebná väčšina hlasov poslancov</i>
§ 12 ods. 5	Návrh na zmenu programu zasadnutia obecného zastupiteľstva	Nadpolovičná väčšina hlasov všetkých poslancov
§12 ods. 7	Prijatie nariadenia obce	Trojpäťtinová väčšina hlasov prítomných poslancov
§13 ods. 8	Potvrdenie uznesenia, ktorého výkon bol pozastavený starostom podľa § 13 ods. 6 zákona o obecnom zriadení (sistačné oprávnenie starostu)	Trojpäťtinová väčšina hlasov všetkých poslancov
§18a ods. 3	Zvolenie hlavného kontrolóra	Nadpolovičná väčšina hlasov všetkých poslancov
§18a ods. 10	Odvolanie hlavného kontrolóra	Nadpolovičná väčšina hlasov všetkých poslancov
§ 20a ods. 4	Uzatvorenie zmluvy na účel uskutočnenia konkrétnej úlohy alebo činnosti v rámci vnútroštátnej spolupráce obcí	Nadpolovičná väčšina hlasov všetkých poslancov každej obce, ktorá je účastníkom zmluvy
§20b ods. 5	Uzatvorenie zmluvy o zriadení združenia obcí	Nadpolovičná väčšina hlasov všetkých poslancov každej obce, ktorá je účastníkom zmluvy

Medzi rozhodovacie kompetencie zastupiteľstva bola novelou doplnená kompetencia vyhlásiť dobrovoľnú zbierku a ustanoviť jej podmienky a vydávať súhlas s pričlenením nefunkčnej obce.

Zámerom doplnenia tejto úpravy bolo podľa dôvodovej správy k zákonu č. 70/2018 Z.z. stanovenie mechanizmu pri zohľadnení demokratických princípov územnej samosprávy, ktorý umožní riešiť prípady dlhodobo nefunkčných obcí, teda obcí neschopných zabezpečovať ani základné samosprávne úlohy a činnosti.

Obec, ktorá ani po dvoch po sebe nasledujúcich voľbách do orgánov územnej samosprávy nemá zvolený nijaký orgán obce, čoho dôsledkom je, že nemá kto za túto právnickú osobu konať, prestáva spĺňať jednu z podstatných náležitostí týkajúcich sa postavenia obce podľa ústavy. V takomto prípade môže vláda nariadením pričleniť túto obec k susediacej obci, ktorá sa nachádza v tom istom okrese ako nefunkčná obec, a ktorá s pričlenením nefunkčnej obce súhlasí. Súhlas s pričlenením nefunkčnej obce vydáva obecné zastupiteľstvo.

Do súčtu dvoch po sebe idúcich volieb do orgánov samosprávy obcí sa zahŕňajú voľby poslancov obecných zastupiteľstiev a starostov obcí vykonané

v pravidelných štvorročných obdobiach (tzv. všeobecné voľby) a taktiež ďalšie voľby vykonané počas uvedeného obdobia (tzv. nové voľby). To znamená, že proces pričlenenia sa bude vzťahovať napríklad na obec, ktorá nemá zvolený orgán obce po vykonaní dvoch bezprostredne nasledujúcich tzv. nových voľbách.

Po pričlenení nefunkčná obec zaniká a jej právnym nástupcom je susediaca obec. Susediacej obci môže byť na účel plynulého výkonu samosprávy poskytnutý jednorazový finančný príspevok. O poskytnutí finančného príspevku rozhoduje Ministerstvo vnútra SR na základe žiadosti susediacej obce podanej prostredníctvom okresného úradu v sídle kraja.

ĎALŠIE ZMENY V ZÁKONE O OBECNOM ZRIADENÍ

V § 3 zákona o obecnom zriadení sa zavádza **povinnosť obyvateľa obce poskytovať osobnú a vecnú pomoc** pri záchranných prácach a odstraňovaní následkov mimoriadnej udalosti v obci (doteraz bola táto povinnosť miernejšia – podľa svojich možností a schopností poskytovať osobnú pomoc). Touto zmenou sa zosúladí riešenie mimoriadnych udalostí v obci s osobitnými zákonmi, najmä zákonom o civilnej ochrane obyvateľstva a zákonom o ochrane pred povodňami.

V § 4 ods. 3 zákona o obecnom zriadení sa do samosprávnych kompetencií obce ku schvaľovaniu rozpočtu a záverečného účtu dopĺňa **vyhlásenie dobrovoľnej zbierky**. Vyhlásenie dobrovoľnej zbierky a stanovenie jej podmienok je vyhradené zastupiteľstvu. Zbierkou je získavanie a zhromažďovanie dobrovoľných peňažných príspevkov právnickými osobami oprávnenými vykonávať zbierku podľa tohto

zákona od vopred určeného okruhu prispievateľov na vopred určený všeobecne prospešný účel alebo na individuálne určenú humanitárnu pomoc pre fyzickú osobu alebo skupinu fyzických osôb, ktoré sa ocitli v núdzi, v ohrození života alebo potrebujú naliehavú pomoc pri postihnutí živelnou pohromou. Podmienky vykonávania verejnej zbierky upravuje zákon č. 162/2014 Z. z. o verejných zbierkach a o zmene a doplnení niektorých zákonov a teda zastupiteľstvo by v uznesení o vyhlásení dobrovoľnej zbierky malo určiť aj podmienky zbierky. V prípade, ak by bola zbierka vyhlásená v prospech obce, tak dary a výnosy z takejto zbierky by boli príjmom obce.

V § 4 ods. 5 zákona o obecnom zriadení zákonodarca určuje prípady kogentného a fakultatívneho prijatia všeobecne záväzných nariadení vo veciach územnej samosprávy. Obec **je povinná** vo veciach územnej samosprávy **vo všeobecne záväznom nariadení** ustanoviť:

- názvy ulíc a iných verejných priestranstiev, ako aj ich zmeny,
- pravidiel na udržiavanie čistoty v obci a ochranu verejnej zelene,
- pravidiel času predaja v obchode a času prevádzky služieb,
- podrobnosti o organizácii miestneho referenda,
- činnosti, ktorých vykonávanie je zakázané alebo obmedzené na určitý čas alebo na určitom mieste,
- ďalšie podrobnosti, ak tak ustanovuje zákon.

Všeobecne záväzným nariadením **môže** obec **ustanoviť aj iné povinnosti** ako sú špecifikované vyššie.

V § 5 ods. 3 zákona o obecnom zriadení sa precizuje ustanovenie riešiace postup v prípade **nečinnosti obce pri prenesenom výkone štátnej správy**. Podľa právnej úpravy platnej do 31.03.2018 v prípade ak obec najmenej 6 mesiacov nevykonáva svoju pôsobnosť pri prenesenom výkone štátnej správy a neurobí v tomto čase žiadne opatrenie na zabezpečenie jej výkonu, okresný úrad v sídle kraja ju písomne vyzve na nápravu a určí lehotu, v ktorej je nápravu potrebné vykonať. Ak v tejto lehote k náprave nedôjde, príslušným na konanie je orgán miestnej štátnej správy oprávnený podľa osobitných predpisov. Novelou došlo k úprave ustanovenia, a to:

a) výzvu na vykonanie opatrení proti nečinnosti a lehotu na ich vykonanie neurčuje okresný úrad v sídle kraja, ale najbližší orgán štátnej správy, ktorý vykonáva štátnu správu na príslušnom úseku (t.j. týmto orgánom môže, ale nemusí byť okresný úrad v sídle kraja)

b) zdôrazňuje sa, že postup podľa tohto ustanovenia sa nevzťahuje na prípady, kedy obec rozhoduje podľa správneho poriadku - zákon 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov obsahuje samostatnú úpravu opatrení proti nečinnosti správneho orgánu v § 50, podľa ktorého v takýchto prípadoch rozhodne odvolací orgán.

V § 9 zákona o obecnom zriadení dochádza k zmene v procesnom postupe pri schvaľovaní rozpočtu a záverečného účtu obce. Zákonodarca novelou od 1.4.2018 dopĺňa povinnosť **zverejniť na úradnej tabuli a na webovom sídle obce najmenej 15 dní pred schvaľovaním** nielen návrh rozpočtu, ale **aj návrh záverečného účtu obce**. Zároveň bola doplnená povinnosť postupovať pri schvaľovaní návrhu rozpočtu a návrhu záverečného účtu obce rovnako ako v prípade schvaľovania všeobecne záväzného nariadenia obce podľa § 6 ods. 4 až 7 zákona o obecnom zriadení, t.j.:

1) Dňom vyvesenia návrhu rozpočtu alebo návrhu záverečného účtu obce začína plynúť najmenej 10 dňová lehota, počas ktorej môžu fyzické osoby a právnické osoby uplatniť pripomienku k návrhu v písomnej forme, elektronicky alebo ústne do zápisnice na obecnom úrade. Pripomienkou možno navrhnúť nové znenie alebo odporučiť úpravu znenia, a to doplnenie, zmenu, vypustenie alebo spresnenie pôvodného znenia. Z pripomienky musí byť zrejmé, kto ju predkladá. Na pripomienky, ktoré nespĺňajú náležitosti, najmä ak nie sú zdôvodnené, nemusí navrhovateľ prihliadať.

2) Vyhodnotenie pripomienok sa uskutoční s príslušnou komisiou, ak je zriadená. Vyhodnotenie obsahuje stručný obsah pripomienky, údaje o tom, kto predložil pripomienku, ktorým pripomienkam sa vyhovel alebo nevyhovelo a z akých dôvodov.

3) Vyhodnotenie sa musí predložiť poslancom v písomnej forme najneskôr 3 dni pred rokovaním obecného zastupiteľstva o návrhu nariadenia.

V § 11 ods. 2 písm. b) a § 13 ods. 3 písm. b) zákona o obecnom zriadení upravujúcim nezlučiteľnosť funkcie poslanca a funkcie starostu, sa upravujú podmienky tak, že **poslancom alebo starostom sa môže stať aj zamestnanec obce**, pričom nie je nutné, aby pred vznikom mandátu ukončil pracovný pomer s obcou, ale postačuje, ak bude obcou **dlhodobo uvoľnený na výkon funkcie poslanca alebo starostu**. Týmto spôsobom dochádza k zrovnoprávneniu postavenia zamestnancov obce voči ostatným zamestnancom, ktorí by už v prípade zvolenia do funkcie starostu alebo poslanca neboli nútení ukončiť pracovný pomer, ale v prípade potreby boli iba dlhodobo uvoľnení zamestnávateľom zo zamestnania na účel výkonu verejnej funkcie.

V § 11a zákona o obecnom zriadení zákonodarca novelou **zjednodušil postup pri vyhlasovaní miestneho referenda**. Podľa novej právnej úpravy už pri vyhlásení miestneho referenda nie je nutné zasielať oznámenie o zverejnení miestneho referenda každému oprávnenému voličovi (t.j. obyvateľovi obce nad 18 rokov veku), ale oznámenie o vyhlásení referenda s náležitosťami podľa zákona obec 15 dní pred dňom konania referenda iba zverejní na úradnej tabuli a webovom sídle obce, ako aj iným spôsobom, ktorý určí zastupiteľstvo (t.j. napr. v miestnej tlači a pod.). Novelou nie je dotknuté právo obce, aby aj napriek tomuto zjednodušeniu zaslala oznámenie o vyhlásení miestneho referenda aj každému oprávnenému voličovi.

Novelou bolo doplnené **oprávnenie zvolávať zhromaždenie obyvateľov obce** (§ 11b zákona o obecnom zriadení) aj pre starostu obce (doposiaľ toto oprávnenie malo len zastupiteľstvo). Tuto úpravou zákonodarca sleduje zvýšenie možnosti využívania tohto inštitútu výkonu samosprávy obce v prospech jej obyvateľov. Výnimkou z tohto postupu je zvolanie zhromaždenia obyvateľov v procese pričlenenia obce, kedy takéto zhromaždenie zvoláva okresný úrad v sídle kraja.

V § 12 ods.7 zákona o obecnom zriadení sa vypúšťa sa posledná veta – „Ak obecné zastupiteľstvo nie je spôsobilé rokovať a uznávať sa, starosta zvolá do 14 dní nové zasadnutie.“. Zákonodarca ponecháva riešenie problému opakovaného zvolania zastupiteľstva, ktoré nebolo spôsobilé uznávať sa výlučne v kompetencii obce. Podmienky opakovaného zvolania zasadnutia zastupiteľstva je podľa nášho názoru vhodné upraviť v rokovacom poriadku. V prípade, ak v rokovacom poriadku tento postup upravený nebude, starosta môže, ale nemusí podľa ustanovení rokovacieho poriadku zvolať nové mimoriadne zasadnutie zastupiteľstva alebo o jeho zvolanie môžu požiadať poslanci podľa § 12 ods. 1 druhej vety v spojení s § 12 ods. 3 prvej vety zákona o obecnom zriadení. Treba však vždy dbať na to, aby bol dodržaný časový odstup medzi jednotlivými zastupiteľstvami a to max. 3 mesiace (§ 12 ods. 1 zákona o obecnom zriadení: „Obecné zastupiteľstvo zasadá podľa potreby, najmenej však raz za tri mesiace“) a teda, ak sa zastupiteľstvo vôbec nekonalo, nakoľko nebolo uznášaniaschopné, odpočítava sa lehota 3 mesiacov od posledného zastupiteľstva, ktoré bolo uznášaniaschopné (nie od toho, ktoré bolo zvolané a nebolo uznášaniaschopné).

V § 12 zákona o obecnom zriadení sa vypúšťa celý ods. 8 „Ak obecné zastupiteľstvo zriadilo poradný orgán, vypočuje pred prijatím rozhodnutia vo veci, pre ktorú bol poradný orgán zriadený, jeho stanovisko.“. Ako vyplýva z dôvodovej správy toto ustanovenie nepatrí medzi základné pravidlá rokovania zastupiteľstva. Vypustením tohto ustanovenia samozrejme nie je vylúčené, aby zastupiteľstvo túto povinnosť naďalej ponechalo v rokovacom poriadku. Pre celkové pochopenie je vhodné dodať, že vyjadrenie poradného orgánu nemá vplyv na rozhodovanie zastupiteľstva a zastupiteľstvo nie je jeho názorom viazané (t.z. je možná aj situácia, kedy poradný orgán neodporučí nejaký materiál, ale zastupiteľstvo ho napriek tomu prijme a tento postup bude súladný so zákonom). V praxi sa tiež často stáva, že ku konkrétnej otázke príslušný poradný orgán, spravidla komisia, nezaujme stanovisko (napr. komisia nebude uznášaniaschopná, alebo neprijme uznesenie) - toto však nemusí byť dôvodom na nepredloženie návrhu na zasadnutie zastupiteľstva, najmä v dôležitých otázkach, ktoré neznesú odklad, a práve preto sa toto ustanovenie javilo ako nadbytočné. Zároveň však nie je zastupiteľstvo touto zákonnou úpravou limitované ani v tom, aby napr. pri rozhodovaní o takejto otázke vrátilo materiál späť na prerokovanie do poradného orgánu.

Pri pozastavení výkonu uznesenia zastupiteľstva starostom sa už nevyžaduje predchádzajúce prerokovanie pozastavenia výkonu uznesenia v obecnej rade, ak je zriadená (§ 13 ods. 6 zákona o obecnom zriadení). Opätovne aj v tomto prípade sa jednalo len o formálny postup, nakoľko starosta vo veci uplatnenia sistačného práva nebol viazaný názorom obecnej rady. Zároveň bola novelou predĺžená lehota na potvrdenie uznesenia, ktorého výkon starosta pozastavil postupom podľa § 13 ods. 6 zákona o obecnom zriadení, trojpäťtinovou väčšinou všetkých poslancov zastupiteľstva z 2 na 3 mesiace.

V § 13a ods. 3 zákona o obecnom zriadení dochádza k úprave postupu zastupiteľstva v súvislosti s hlasovaním o odvolaní starostu obce. V prípade, ak o odvolanie starostu požiada petíciou aspoň 30% oprávnených voličov je zastupiteľstvo zo zákona povinné referendum o odvolaní starostu vyhlásiť. Podľa znenia § 13a ods. 3 zákona o obecnom zriadení zastupiteľstvo v prípade, ak starosta hrubo alebo

opakovane zanedbával povinnosti starostu, porušoval Ústavu SR, ústavné zákony, zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy mohlo zastupiteľstvo nadpolovičnou väčšinou hlasov všetkých poslancov rozhodnúť o vyhlásení hlasovania obyvateľov o odvolaní starostu. Nakoľko bolo toto ustanovenie formulované nejednoznačne a v praxi jeho výklad, najmä v otázke definovania zanedbávania povinností starostu, spôsoboval problém, zákonodarca zmenil a spresnil ustanovenie, tak že zastupiteľstvo je oprávnené, nie povinné vyhlásiť hlasovanie obyvateľov obce o odvolaní starostu, ak neprítomnosť alebo nespôsobilosť starostu na výkon funkcie trvá dlhšie ako 6 mesiacov.

Zmeny týkajúce sa hlavného kontrolóra:

1) Nadalej zostáva oprávnenie hlavného kontrolóra vykonávať kontrolnú činnosť pre viaceré obce. V takomto prípade však už nebudú obce zo zákona povinné uzatvoriť zmluvu na uskutočnenie konkrétnej kontrolnej činnosti podľa § 20a zákona o obecnom zriadení. Tento postup spôsoboval v praxi problémy najmä s ohľadom na skutočnosť, že najmä malé obce, ktoré toto oprávnenie využívali najčastejšie, mali problém so zvládnutím celého procesu kreovania hlavného kontrolóra. Navyiac pri každej zmene bolo nutné uzatvorenie zmluvy novelizovať. Z tohto dôvodu zákonodarca proces zjednodušil a uzatvorenie takejto verejnoprávnej zmluvy už nevyžaduje, avšak pokiaľ obce majú záujem takúto zmluvu uzatvoriť zákon toto nezakazuje. Hlavného kontrolóra volí a odvoláva obecné zastupiteľstvo každej obce, v ktorej bude vykonávať kontrolnú činnosť.

2) Novelou § 18c zákona o obecnom zriadení **dochádza aj k úprave podmienok pri určovaní platu hlavného kontrolóra**. Podľa právnej úpravy platnej do 31.03.2018 bol plat hlavného kontrolóra vo výške súčiny priemernej mesačnej mzdy zamestnanca v národnom hospodárstve, vyčíslenej na základe údajov Štatistického úradu SR za predchádzajúci kalendárny rok, a koeficientu podľa počtu obyvateľov obce. Nakoľko zákon neurčoval, k akému termínu sa zohľadňuje počet obyvateľov, t.j. či napr. je nutné hlavnému kontrolórovi upravovať plat mesačne pri každej zmene počtu obyvateľov, bolo potrebné toto ustanovenie spresniť. Novelou sa toto ustanovenie spresňuje a pri určovaní platu hlavného kontrolóra sa vychádza z počtu obyvateľov obce k 31.12. predchádzajúceho kalendárneho roka podľa údajov Štatistického úradu SR.

3) Novela zákona o obecnom zriadení sa dotkla aj **kompetencií hlavného kontrolóra**, a to:

- Podľa § 18f ods. 1 písm. g) zákona o obecnom zriadení hlavný kontrolór vybavuje sťažnosti, ak tak ustanovuje štatút obce a nie osobitný zákon, ako tomu bolo podľa právnej úpravy platnej do 31.03.2018. Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 70/2018 Z.z. k tejto zmene dochádza z dôvodu, že v § 11 ods. 1 zákon o sťažnostiach ustanovuje, že vybavovanie sťažností orgán verejnej správy upraví vnútorným predpisom, teda explicitne neustanovuje, že vybavovanie sťažností je v kompetencii hlavného kontrolóra obce. V tejto súvislosti preto, ak obec chce, aby sťažnosti vybavoval hlavný kontrolór, je potrebné doplniť toto jeho oprávnenie do štatútu obce.
- O vykonanie kontroly môže okrem obecného zastupiteľstva požiadať aj starosta obce v prípadoch, ak vec neznesie odklad. Pokiaľ starosta takto požiada hlavného kontrolóra o vykonanie kontroly, je hlavný kontrolór povinný túto kontrolu vykonať rovnako, ako v prípade, ak ho o vykonanie kontroly požiada obecné zastupiteľstvo.

V § 20a ods. 3 písm. b) zákona o obecnom zriadení sa zo zmluvy o zriadení spoločného obecného úradu **vypúšťa povinnosť určiť počet zamestnancov spoločného obecného úradu.** Spoločný obecný úrad nemá právnu subjektivitu, jeho úlohy naďalej vykonávajú zamestnanci jednotlivých obcí, ktorých počet je determinovaný vnútornou organizáciou a spôsobom financovania spoločného obecného úradu, a teda uvádzanie ich presného počtu v zmluve, ktorá obligatórne obsahuje spôsob financovania a organizáciu spoločného obecného úradu, nie je nutné. Novelou zákona o obecnom zriadení sa v § 20a dopĺňa nový odsek 5, podľa ktorého je obec, ktorá je sídlom spoločného obecného úradu, predkladá správu o hospodárení a činnosti spoločného obecného úradu ministerstvu vnútra do 31. marca za predchádzajúce 2 kalendárne roky.

Do zákona sa explicitne zavádza nová povinnosť poslancov a to „prehlbovať si vedomosti potrebné na výkon funkcie poslanca“, pričom však toto ustanovenie považujeme za ťažko kontrolovateľné a vymožiteľné.

Newsletter je súčasťou projektovej aktivity "Včasná intervencia" v rámci Národného projektu Modernizácia miestnej územnej samosprávy realizovaného Združením miest a obcí Slovenska.

Odborný gestor projektu: PhDr. Michal Kaliňák, PhD.
Garant projektovej aktivity: JUDr. Katarína Mrázová
Expert projektovej aktivity: Mgr. Lucia Zaťková

<https://npmodmus.zmos.sk>

Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu v rámci Operačného programu Efektívna verejná správa.

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

